
jugoszláviai ruszin költők

Mikola M. Kocsis

IDEGEN HARCOK ALDOZATAI

„Mikor fogunk már összefogni?
Mikor mondunk már egy nagyot
Mi, elnyomottak, összetörtek,
Magyarok és nem-magyarok?”

Ady Endre

Ne szökj, tekintet,
ne vágyakozz, szív,
ne hagyj el, józan ész,
rémitő kép előtt megtorpanva!

Merre éltek, magukban a gonoszt
hol bújtatták
ezek az emberek?
Honnan a keselyűk, otthonunkra,
sík mezőinkre honnan ereszkedtek alá?

Még nyugtalan éjszakákon sem int
az álom: gyilkos kéz
emelkedik észak határán,
a tegnapi béres, jobbágy és szolga
hátunkról
majd a testvéri bőrt hasítja.

Mert fivérek vagyunk,
ej, kisémmizett magyar testvér,
fivérek — napszámosok és szolgák.
Ki kápráztatta

szemed,
ki tört józan eszedre?
Ej, urak, urak!

Zsarnok és fősvény urak,
átkozottak,
százszor kiátkozva legyetek!
Hamvaitokat föld pora kivesse,
a reggelt fényben úszva magzattok
meg ne lássa,
lelketek vérünkbe fulladjon,
éhségünk legyen a koporsó — mikor
láncba verni akartok bennünket!

Ej, magyar jobbágy, béres és szolga,
apáitokkal válllvetve
egy urat szolgáltam,
kínok közepette, izzadságban fuldokolva
földjét túrtam,
övé volt a mag is, mit arattam.

Ej, fegyveres legények,
apáitokkal válllvetve harcoltam ,
sebet a seb mellé,
halált megvetve
egy úr birtokát gyarapítottam.
Más háborúiban,
idegen földeket tarolva,
más otthonát rombolva részegültünk
a dicsőségtől,
átkozott dicsőségtől.
S harcok után, ej, a harcok után
gyermekének, asszonyának
idegen a harcos.
A vágányokról letérítve,
széjjelzúzva, elfásultan álltunk
a duzzadó gerendák alatt,
s csak a
kemény béres kenyérhéjat,
keserű falat kreol bőrét,
kuporgattuk, rágtuk odvainkba bújva.

Ej, béreslegény, szikár föld gyermeke,
meg ne kívánd apád csillogó
érméit!
Fojtst a gonoszt,
mielőtt mozdulna, magadba;
de a nyomorúságban
nem csak rabnak, szolgának születél!
Útött az óra,
mikor mi szerencsétlenek is
harcunkba léphetünk.
Ne vérezd kezed más háborúiban,
s majd lásd,
mind hamarabb s hamarabb virrad hajnalod.

Djura Papharhaji

FELELET A FÉRFI KÉZFOGÁSRA

Hát, az áldóját, jó ember, milyen jól nézel ki!
Szitok s könnyek közt is mosolyod,
körülötted selyem csillan,
közben keresztet súlya hasít ketté!
Valóban, ki állítja, hogy a
naptár magával ránt,
mikor szárnyaidra ismét a felhőket tűzöd,
mikor rózsaszín álmok galambjait
fűröszted érdes tenyeredben.
O, az áldóját, jó ember, valóban jól nézel ki!

Csak: melyik csillagot választottad
egy éjjelen a fűből,
mit oly gyakran üzől most.
Talán reméled, hogy itt valaki májusára találsz,
vagy csak sajátod foltozod,
vagy mindkettőt,
mint gyilkos áldozatát lopva,
megragadnád?
O, az áldóját, jó ember, valóban jól nézel ki!

Es nekem, bocsásd meg, pöffendi uram,
szerinted hogyan kellene kinéznem?
Es miért, ha szabad kérdeznem,
miért állnék, mint sudár fatörzs a fűben?
Es miért szorongatod, jó uram,
kezem oly szorosan,
miért veregeted vállam?
Mikor jól, bocsáss meg,
nagyon jól tudom,
halotti búcsúztatóm, épp te,
mily élvezettel mondanád.

Tudom, miért hallgatsz,
nagyon jól,
hogy válaszod miért marad el,
ezért magam mondom:
Hát, az áldóját, pöffendi uram,
hát nekem, mint szomorúfűznek
a zöld fűhöz,
le kell hajolnom,
mert ugyanúgy, mint téged, jó uram,
lassan, lassan
behint a szürkület.

Miroszlav Sztiber

VÍZ

Itt merült volna alá
a múlt,
még az első napokon
mindent magával ragadva,
a múlt.
Víz, víz, hőmpölygő áradat.

A magányos csöndet vágyom,
titkait, hogy megsűgja:
a szavakról, melyeket ellopott,
a nyomokról a homokban,
az ujjakról — terpeszkedő virágszirom —, melyeket
áztatott,
a hátrahagyott fájdalomokról.

Víztömeg,
hörgő áradat,
mesélj: a mélységekről;
az örvények boszorkánytáncáról.

Igen, folyóhátan billegve
megcsonkított
fűzfaág,
törött gally
folyóhátan a sodrásban.

S immár az alkony teríti
sötét fátylát,
csak az apró hullámok
szállnak vitába az éjjel,
csak a parti kő
érti szavuk,
némán,
magába fojtva a titkot.

MOST MÁSFELÉ

Terpeszkedik a sötétség.
Apró szilánkokra zúzódnak a grimasz.
Csörrenve roppan az aranylánc.

Új szerep vár, a dobogó is más. És most
továbbmenni maszk nélkül.
Irányt váltva.

Persze semmit nem elfelejteni. Hideg tekintet.
Jegesen simul a kéz is.
Hazugság.

Majd ismét,
mosolyom láthatjátok.
Örökös vulkántölcsér a szerelem,
és ez nem az utolsó est,
nem csordul még a pohár.
Én nem fogom lekésni az új virradatot.

Angela Prokop

UTÓDOK

Úgy gondoljátok,
sokan lennének már?
Ti, kik a hatalomért

versengtek.
Talán csak nem az
éhségtől
rettentetek vissza
ti, kik az éhséget
soha nem ismertétek?
Talán csak nem a víz tűnt el
poharaitokból,
kik a vizet soha nem ittátok?
Nem szenvedtetek
mint a vad az erdőben...
Miközben ránk löttetek,
ajtóitokat
szigeteltétek,
gyermekeiteket mögé zártátok —
hogy idegen anyák
jajveszékélését ne hallják.
Maglehet, úgy gondoljátok,
már sokan lennének,
mint férgeknek,
sorba kellene állnunk —
ki erősebb,
hát tovább éljen?
S a gyermekekre mi vár,
pedig utódainknak kell lenniök,
vagy elfelejtettétek már?

* * *

Nem,
te semmiért nem vagy bűnös:
sem isten,
 mert isten nincs,
sem ember előtt,
 mert önző, csak önmagára,
 másra nem gondol az ember.

Miért nem
marhatok a valóságba,
fogaim közé préselve
deszkakerítését,
míg fel nem nővök —

Hogy a telt hast,
meleg ágyat megbecsülni
nem tanultam meg,
ez az én hibám.

Tudod,
mikor hibáim felől
töprengek,
mindig eszembe jut
a tarka tehén.
Elégedetten kérődzött,
ha száraz aljra húzódhatott,
mert:
„Mi jobb ennél?” —
csillogtak nedves szemei.

És, látod,
mindmáig
nem találom a szót,
hogy felelhessek,
mit is szerettem volna én.

Ahneta Bucsko

* * *

Utoljára borul a napraforgó nyugatra,
elhagy a remény is.
Az éj a nádas felett a zombékosba hull,
a halál leányzó-szépségem ragadja.

Elhal a virág
az élet fáján, vele fonnyad a levél.
Csak az emlékezés marad az érintetlen napokra,
és a patak, mit elnyel
azon az éjjelen, leányzó éjjelen.
Csak az emlékezés a napraforgóra
a határban,
mikor utoljára borul nyugatra,
benne vész egy álom,
mit vissza senki sem szólíthat.

HA HOLNAP MEGSZÓLNÁNAK

Ha holnap megszólalnának,
hogy ablakom előtted kioltva,
majd hívj s meglátod,
még mindig, noha fényfosztva, csupán félig behajtva.
Tudom, jönnöd kell, küld a tegnap,
a tavasz,
mikor a hárs bontotta lombját,
az első hóvirágot sem feledheted,
az éjt a parkban, a nappalokat, fényben úszókat.
Ezért: ha holnap megszólalnának,
csak hívj, s meglátod,
ablakom még mindig, noha fénye fosztva,
csupán félig behajtva.

Mihal Ramacs

MÉG ENNYIT MAGAMRÓL

Szerény múltam,
mögöttem pazar dolgok nem csillognak, sem tömény szavak,
habár a vér forr ereimben,
s mellemben ezer villám tajtékozik.

Apám pór, konyhánkban élt az anyám,
szétfolyó bácskai határ,
a kalász, barázda, pipacs és veríték
gyermeké vagyok én.

Őseim, ismertek s dicsők, nincsenek,
kikre büszkén emlékezhetnék,
tanúim sincsenek, kik bizonygatnák,
hogy hibát mindmáig el nem követtem.
De, mondjátok, van-e valakinek annyi
barátja, napfénye, szerelme . . .
A világban ennyi igaz útja?
Mindez nékem elég. Mert több a többnél.

Jakim Csapko

HA SZERENCSED VAN

Kivérzett marokkal,
mint véreb,
földbe csontot vájtam,
ínség napjaira dugva.

És mégis, mindhiába.
Mit találtam,
a szürke messzeségben,
hold helyett
hazug kezét,
hogy öleljen.

Kifeszítem szélesre,
mint pók szövi vásznát,
a kémények bőrét.

A meglopott tolvaj
fehér napjait,
sikolyt és könnyet
azon a régi hajnalon.

Felhasított test
ütőerét,
ha nem akarod,
kire hagyjam?

Ablakomon pöttöm csepp,
a Távozás kopogtat.

Oh!
Mily kínzó,
a hitványságnál is üresebb a
távozás.

ISTEN VELETEK

Csak még egy lépés,
és elnyel a kiéhezett messzeség.
Mi, a megkérgesedett föld,
boldogság-csöppekre szomjazva,
hamar elvészünk.

Isten veletek, falusi éjjelek!
Tekintetünkéből
(ej, micsoda tekintetek!)
a kedvesség, ím,
lassan, lassan
kifoly'.

Találkozásainkat mosoly vigasztalja.
Rég várt,
merre késsel?
Hűn várod,
mikor leszel anyává.

Isten veletek, zenélő napok!

Idegen ég alatt,
másé a visszhang is.
Zokogj!
Bennem is, valahol mélyen,
fájdalom ébredsz.

Julijan Tamas

A CSÖND ELÉGIÁJA
(megbocsátó ének)

Mikor a verstől, mikor a verstől
megbetegszik lelkem,
akkor virágzik, akkor virágzik
szívemben vers-virága.

Túlzengem, túlzengem,
az illatos halált, hadd igya ki,
hadd igya ki ezt a poharat is,
puszta föld mézsörét...

Mikor lelketek, térdetek
megtöri a csöndet,
ezt suttogjátok, ezt suttogjátok —
mozdulni, meggörbedt álmok...

De ne ébresszétek az álmokat,
mikor a tavirózsa-hüvösében
a kor kort szül,
apa fiát, apa fiát nemzi.

Mert az álom vak szemei
halott kezeitek által:
kétgyökerű növények lesznek,
tör a gyökér a mélybe,

és a mélyben emelt fővel,
emelt fővel a lábakat vonszolja.
És ne adjátok, és ne adjátok
nyaraimat, nyaraimat.

És ne adjátok nyaraimat,
mikor eltűnnek e földek,
szomorú földek, nékem szomorú,
nékem szomorú elégiák.

És megmarad, és megmarad
elcsigázott versem,
és itt benne, és itt benne
egy néhai tenger,

kimossa, kimossa
régi partjaim,
míg utolsó, míg utolsó
fullánkom ki nem lököm,

csak nem ide, hol vers-virága
hol vers-virága nyílik;
én versem, én versem,
miért kellett találkozunk,

tavasszal, tavasszal,
mikor mindenki, mikor mindenki
tovább él, tovább él
egy napodnál,

egy napodnál, egy álmodnál;
az éjbe szökve néha,
a csillagokat számláltam,
hátha tiédre találnék,

tiédre találnék, eggyel több,
mi a tavaszt ékesítené;
de, tavasz, e csillagodra,
csillagodra nem találtam.

És akkor az értelem után,
az értelem után, csöndes fürj,
csöndes fürj röpdös;
és a sóraj, és a sóraj

lassan elült, lassan elült,
és méhkasom, és méhkasom
akkor elcsöndesült;
ki tudja most, ki tudja most

melyik az út, melyik az út;
kirajzik szavaim
utolsó raja —
hideg csillogás, hideg csillogás

halott csillag,
halott csillag fénye és a méhkas,
és a méhkas elcsendesül,
ki tudja, talán nem mindörökre . . .
ki tudja, talán nem mindörökre.

Bálint Béla fordításai